

Vilka bor på vår gård?

Hönans utvärdering ht 2019 - vt 2020

Bakgrund

Vi pedagoger såg tidigt under höstterminen 2019 ett intresse och en nyfikenhet hos barnen när de hittade olika småkryp och djur ute på vår gård. Vi beslöt oss för att starta upp projektet **Vilka bor på vår gård?**

Mål

Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla:

- * öppenhet, respekt, solidaritet och ansvarstagande.
- * förmåga att ta hänsyn till och leva sig in i andra människors/djurs situation samt vilja att hjälpa andra.
- * förståelse för samband i naturen och naturens olika kretslopp samt för hur människor natur och samhälle påverkar varandra.
- * förståelse för naturvetenskap, kunskaper om växter och djur (...)
- * förmåga att utforska, beskriva med olika uttrycksformer, ställa frågor om, samtala om.

Förskollärare ska ansvara för att varje barn

- * får använda digitala verktyg på ett sätt som stimulerar utveckling och lärande

Syfte

Vi pedagoger vill stimulera barnens vilja att visa ansvar, respekt och empati för vår gård och för alla som bor och vistas där. Gården är en betydelsefull plats för barnen och vi tror att det är bra att utgå från det som ligger nära dem, att börja i det lilla, för att sedan kunna vidga perspektivet till att handla om omsorg och ansvarskänsla för omvärlden.

Metod

Vi vill skapa möten mellan barnen och krypen ute ute på vår gård. Pedagogens roll som förebild är viktig och vi vill visa nyfikenhet, fascination, varsamhet och visa en positiv inställning till krypen. Vi ställer utforskande frågor och tänker på att använda de korrekta begreppen. Barnen har fått utforska krypen både utomhus och inomhus i projektet och de har haft tillgång till såväl analoga som digitala verktyg. Just de digitala verktygen har vi upplevt har varit en stor tillgång för att kunna hålla projektet vid liv även under vinterhalvåret. För att det ska bli en kvalitet i

undervisningen, där barnen ska få möjlighet att kunna få utforska, ställa sig frågor och samtala i en lugn miljö, har vi valt att låta barnen få jobba i mindre grupper. För att skapa en delaktighet i gruppen låter vi barnen regelbundet få berätta om och delge sitt lärande och nya upptäckter för varandra under till exempel samling.

Forskning

Olika naturupplevelser ger olika förmågor till kontakt med naturen. Att få leka ger förmågan att vara bekväm i naturen och om du hjälper blommor för fjärilarnas skull så förstår barnet systemet, säger miljöforskaren Matteo Giusti. Vi är en del av naturen och kan bara existera som en del av biosfären. Om vi inte samarbetar med den så kommer vi inte kunna stanna här särskilt lång tid.

(Matteo Giusti, miljöforskare på Högskolan i Gävle).

Inledning av projekt

Pedagogerna började med att låta barnen få kartlägga vilka kryp/djur som bor på vår gård. Barnen fick undersöka de djur/kryp som vi hittade på gården, såväl ute som inne och de fick använda sig av luppar, förstoringsglas och webbbägg för att kunna undersöka närmare.

Naturvetenskap handlar om att stanna upp och medvetandegöra det vi upplever med våra sinnen, och att ställa frågor om det. Inom naturvetenskapen tar man också ofta hjälp av redskap som förstärker sinnena, tex ett teleskop, förstoringsglas eller en våg. Det handlar också om att undersöka det man upplever på ett sätt som kan svara på frågorna man har ställt. Man brukar säga att naturvetenskapen bygger på

empiriska mätningar. Att något är empiriskt innebär att det är grundat på erfarenheter, så att göra empiriska mätningar innebär att man skapar ny kunskap om världen genom att samla på sig erfarenheter via praktiska undersökningar. Ett tydligt karaktärsdrag inom naturvetenskap är därför den praktiska och undersökande verksamheten.

(Ur Förskolans naturvetenskap i praktiken, Bodil Sundberg, Sofie Areljung, Karin Due, Christina Ottander & Britt Tellgren).

För att kunna ta reda på mer fakta om de kryp vi hittade erbjöd vi barnen faktaböcker, dator och Ipad.

Vi har hittat den!

Typ att den här är samma som den hära: samma kropp, samma grejer... sen har den samma saker på sig: den har randig... och prickar.

För att komma ihåg och visa kompisar dokumenterade såväl barn som pedagoger med kamera och Ipad. Barnen har också dokumenterat de kryp de hittat genom att teckna och måla av.

Så här berättar ett av barnen:

Benen ser ut korta. Ser ut lite rund på sidorna. Jg såg bara på datorn, sen lärde jag mig att göra en tusenfotingar.

För att barn och pedagoger skulle få en överblick över de kryp vi hittat har vi satt upp barnens bilder, foton och barnens tankar på väggen i det stora rummet.

Fördjupning av projektet

Vi har erbjudit barnen olika tekniker, som att teckna med olika slags pennor, måla av såväl levande kryp som foton av kryp, måla av i stort format från projicerad bild på väggen, skapa i lera och andra tredimensionella material.

I de flesta sammanhangen har barnen mötts och utforskat i mindre grupper om två-fem barn. Under undervisningstillfällena har pedagogerna ställt utforskande frågor till barnen, som:

Vad vill du veta mer om det här krypet och hur kan vi ta reda på mer om det? Hur känns krypen? Hur ser krypen ut? Hur långa är de? Hur många ben har krypet? Ser alla likadana ut? Hur skiljer de sig från varandra? Hur rör de sig? Hur lyfter man upp ett kryp så att det känns bra? Vi har tänkt på att ställa följdfrågor till barnen, som Varför tror du det? Hur skulle det vara om...?

*Sjutton, arton, nitton...
sjusex, sjusju, sjuåtta,
sjunio, sjutio, sjuelva,
sjutolv, sjutretton...*

Hur kan du lyfta upp en mask, så att det känns bra för masken?
*Att ta upp den lite försiktigt:
Varför är det viktigt?
För annars kan den bli ledsen och den kan bli död och svimma.*

För att barnen skulle få möjlighet att kunna sätta sig in i hur det skulle vara att t.ex. röra sig som en larv eller tusenfoting har vi låtit dem se filmer med dessa kryp och sedan har barnen fått prova att röra sig som dem.

*Den har skor!
Den kliver sig lite försiktigt!
Jag tänkte svängde den såhär.
Dom har femton ben, tror jag. Dom kryper med sina ben. Långsamt.*

För att utmana barnen att göra nya upptäckter, att uppfatta likheter och skillnader och för att öka förståelsen för att man kan tänka olika lät vi barnen få sortera och kategorisera bilderna av de kryp vi hittat: Vad är lika? Vad är olika? De fick samarbeta i mindre grupper och vid flera tillfällen. För att synliggöra hur barnen hade tänkt när de kategoriserat fick de sätta upp krypen under de olika rubriker de hade valt. Den här väggen ska vara föränderlig och visa på att man kan tänka på olika sätt:

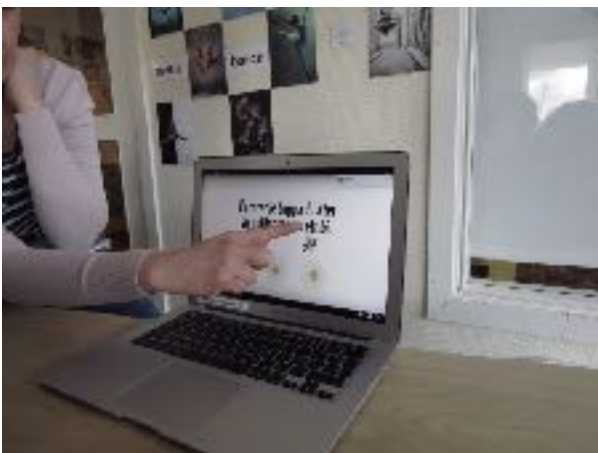

Exempel på hur barnen sorterade:

Utifrån färg, mönster, antal ben, antenner/känslspröt, slemmiga, gulliga, kryp som man kan ha i handen, de som slingrar, de som flyger...

Vi pedagoger ville ge barnen en förståelse av krypens betydelse, för oss människor och för mångfalden i naturen. Därför lät vi barnen i mindre grupper se filmen *I en värld utan bin* (Naturskyddsföreningen).

Vi pedagoger ställde öppna frågor och stannade upp och gav barnen mycket tid för egna diskussioner.

Utan bin försvinner många blommor och fruktträd (citat från filmen):

Vi stannar upp och och diskuterar tillsammans med barnen:

Barn: *Om det inte fanns några blommor då skulle man ju glömma dom. För då finns det ju inte dom. Okej, det är jättebra att vi har bin!*

För annars måste vi gå utan massa saker och hej och hå.

Pedagog: *Varför tror ni att många blommor och fruktträd försvinner om det inte finns bin?*

Barn: *Jag vet inte.*

Pedagog: *Har ni sett ibland att humlor och bin åker mellan blommor?*

Barnen: *Ja.*

Pedagog: *Vad tror ni händer då?*

Barn: *Jag vet inte.*

Pedagog: *Det här måste vi ta reda mer om. Det är ju väldigt spännande.*

Vi har också ställt frågan: Hur kan vi hjälpa bina? Här ser vi att barnen hade stort engagemang och många idéer. De hade tagit till sig tankar från den film vi visat, och började planera för hur vi skulle kunna förändra gården till en bättre miljö för insekterna, som t.ex. att plantera blommor och bygga insektshotell:

Citat från filmen om binas betydelse:

Hjälp de livsviktiga bina:

-Plantera blommor

-Bygg ett bihotell

-Ät ekologiskt

Barn: *Man kan göra mat. Som min vän Ellie. På hennes skola...hon har gett mat till fåglarna. Fågelmat. Hon tog en toarulle, sen tar man vatten och hushållspapper. Sen har man frön på.*

Pedagog: *Vilken bra idé.*

Barn: *Så kan man ta ett snöre och så blir det som fågelmat.*

Pedagog: *Hur ska vi ge bina mat?*

Barn: *I somras när jag var ute och åt med mina föräldrar, då så kom det bin och åt vår mat.*

Pedagog: *Och här står det...bygg ett bihotell.*

Barn: *Ett bihotell?*

Pedagog: *Vad kan det vara för något?*

Barn: *Kanske ett hus så här...och så gör man lite smårum. Och lite pinnar kanske? Och kottar och gräs. Och så kan man lägga lite bi-mat i också. Och så hänger vi den nånstans. Så kanske dom kan ligga där?*

Eftersom vi såg att det var svårt för barnen att förstå binas betydelse för pollinering så beslutade vi oss för att köpa tomatplantor så att barnen själva får utföra binas arbete.

För att fördjupa förståelsen lät vi barnen få rita de olika stegen i processen.

Vi vill skänka hopp till barnen, få dem att känna att de kan påverka krypens existens och vår gemensamma miljö. Därför har vi låtit barnen få ta reda på och diskutera vad vi kan göra på gården för att krypens ska trivas.

Vi ville få barnen att sätta sig in i djurens/krypens perspektiv, för vi tror att det kan öka barnens empati. Vi ställde därför frågor till barnen: Hur skulle det kännas om du var detta kryp/djur? Vad skulle du tänka om

du var detta kryp/djur? Vad skulle du vilja göra då? Är det något du skulle vara rädd för om du var detta kryp? Hur vill du att människorna ska vara mot dig om du är detta kryp?

För att barnen lättare skulle kunna sätta sig in i hur det skulle vara att vara ett småkryp lät vi dem inledningsvis se kortare filmer om de olika krypen innan vi började intervjua.

Hur skulle det vara för dig om du var en fjäril?

Barn: *Då kan jag se hela jorden. Då kan jag flyga till dom, till djuren. Och till Afrika.*

Pedagog: *Och hur skulle det kännas?*

Barn: *Supernyfiken.*

Hur skulle det kännas för er om ni var en Klubbhornsstekellarv?

Barn: *Jag skulle verkligen inte vilja vara en larv. För att dom är så långsamma.*

Barn: *Det skulle vara tråkigt att vara långsam. Då kan dom faktiskt klappa och då är jag rädd för att nån ska klappa.*

Barn: *Om jag kryper då kanske jag äter jordgubbar. Och jag klättrar upp på kompisarnas hand. Våra kompisar tänkte jag klättra upp på händerna. Det skulle kännas coolt!*

Hur skulle det vara om ni var ett bi?

Barn: *Jag vill inte vara ett bi! Jag vill inte sticka. Det skulle kännas bra att jag kunde göra massa saker. Göra kaffe, gurka. Och en massa andra saker.*

Pedagog: *Det låter som att du har en viktig uppgift.*

Barn : *Det skulle kännas bra att jag fick hjälpa människor.*

Finns det något ni skulle vara rädd för om ni var en mask?

Barn: *Om nån trampar på mig.*

Barn: *Då blir man död.*

Barn: *Att man petar med en pinne på mig. Då skulle det göra ont. Då skulle jag bli arg.*

Hur vill du att människorna ska vara mot dig om du är en klubbhornstekellarv?

Barn: *Inte plocka upp mig på något sätt!*

Vi ”förvandlade” sedan barnen till olika kryp, genom att kombinera barnens ansikten med kropp på djur/kryp som vi hittat på gården, för att de lättare skulle kunna sätta sig in i krypets situation och för att väcka fantasin.

Barnen fick i uppgift att skapa en miljö till sitt kryp. Pedagogerna bad dem att tänka på vad krypen skulle behöva för att må bra.

För att väcka hopp inför framtiden och få barnen att känna att de kan göra skillnad så ville vi skapa ett engagemang hos barnen. Forskning visar att många arter av t.ex. bin håller på att försvinna:

Humlor spelar en viktig roll som pollinerare, både i det vilda och inom jordbruket. Utan dem skulle tillgången på frukt, bär och grönsaker minska för såväl människor som andra arter. Antalet humlor har minskat drastiskt de senaste 50 åren på grund av ett accelererande ”klimatkaos”. Det skriver forskare i en ny metastudie som publicerats i den vetenskapliga tidskriften Science.

– Vi kunde se hur populationerna i stort sett försvunnit från de områden som blivit varmare. Om minskningen fortsätter i samma takt kan flera arter vara borta för evigt inom några decennier, säger Peter Soraye, en av forskarna, till The Guardian.

Vi ställde frågan till barnen: Hur kan vi på Hönan göra för att rädda bina och hjälpa dem att överleva?

En del barn hade egna erfarenheter och förkunskaper om att t.ex. bygga bihotell. Barnen började med att ta reda på vad bina behöver och vill ha

och de samlade ihop material och började sedan bygga bihotell tillsammans med en pedagog.

Vi läste att bina trivs där det finns morgonsol och närhet till blommande växter. En morgon fick några barn undersöka var vi har morgonsol på vår gård och dokumenterade genom att fotografera.

För att bina ska inte försvinna - därför har vi gjort ett bihotell.

Annars kan dom dö!

Dom tycker om blommor.

Så alla humlor och bin inte ska dö.

För att det inte ska regna på dom, för dom hade inget tak.

Om dom får vatten på sig kan dom inte flyga.

När man har hängt upp det, då ska man inte ta något vasst och pilla med där, för då kan man göra illa krypen.

Spår av projektet

Vi upplever att barnen i större utsträckning kommer till oss pedagoger och till kompisar och visar kryp och säger att de vill undersöka dem. Flera av

barnen väljer ofta att titta i naturböcker och rita kryp i sitt fria tecknande/skapande. Vi har också lagt märke till att barnen själva vill klä ut sig till insekter.

Många föräldrar har berättat att deras barn letar efter och vill visa dem småkryp. Några barn har också hemma berättat om bin och odling. En förälder har berättat att ett av hennes barn säger ”pollinering” så fort hon ser en humla eller ett bi och storasyster pollinerar blommor i trädgården. Hon var noga med att välja samma slags blomma.

En förälder berättar att deras barn visat extra intresse och omsorg om nyckelpigor som var det kryp som det barnet blev förvandlad till.

Vi ser att barnen även i sammanhang fantiserar om hur det skulle vara om de var ett kryp.

Tänk om jag var en humla.

Tänk om jag var en humla och så fastnade jag i bladen på blomman.

Vi pedagoger ser en tydlig skillnad i att nästan alla barn, även de allra yngsta, nu använder begreppet pollinering och pollinerare, t.ex. när de ser en humla. Även föräldrar berättar att deras barn uppmärksammar dem på humlor och bin som pollinerar.

Barnens tankar om eget lärande

Vad har du lärt dig om pollinering?

Jag har pollinerat. Man tar fingret i en blomma sen tar man det i en annan blomma. Humlor och bin gör som fingrarna. Dom flyger med vingarna till en blomma. Då fastnar det pollen på dens stjärt. Sen flyger den till en annan blomma och då åker all pollen av och då blir det andra blommor.

Därför man ska pollinera tomater - bien och humlorna.

Dom kan inte göra nya blommor om dom inte har pollinerat.

Man vet inte vilka blommor som bina har pollinerat... Hur ska man veta det? För då behöver man inte pollinera.

Annars blir det inga äpplen och inga päron och inget kaffe.

Varför är bin och humlor så viktiga?

Om det inte fanns några blommor då skulle man ju glömma dom. För då finns det ju inte dom. Okej, det är jättebra att vi har bin! För annars måste vi gå utan massa saker och hej och hå.

Annars får man inte bananer och honung.

Berätta vad du har lärt dig om småkryp.

Nattfjärilar kan lysa, dom kan flyga på nätterna och pollinera blommorna. Har dom långa tungor? Kan dom slicka på blommorna?

Maskar har kittlat mig så noga dom kan och sen går dom ner igen.

Maskar har ingen hjärna och inga ögon. Och inget skelett.

Maskar kan inte gå - dom bara slingrar sig. Dom kan bara slingra så långsamt.

Larver äter sallad.

Nyckelpigor äter bladlöss.

Hur ska vi människor vara mot småkrypen för att de ska må bra?

Dom måste faktiskt ha ett bo.

Man kan bygga ett ännu större bihotell, så att humlor och bin kan få plats där.

Ge dom blommor.

Dom måste få mycket blommor så att dom kan pollinera.

Analys

Vi har imponerats av barnens förmåga att hitta kryp på vår gård: de vet precis var de ska leta för att hitta maskar, larver, snäckor... Vi har sett deras uppriktiga nyfikenhet och lust att plocka upp krypen och ta in dem för att få undersöka dem närmare.

Vi har även sett att krypen väcker många olika känslor hos barnen, och vi märker det tex på det sätt de använder sin röst i mötet med krypen. De använder mjuk röst till vissa kryp som snäckor och larver och mer utrop till kryp som tex spindlar. Vi har märkt att barnen beskriver krypen med olika slags adjektiv. Snäckor benämns mer ofta som gulliga och söta medan andra kan vara coola eller äckliga.

Vi tycker också att barnen har visat stort mod i mötet med krypen: de vill gärna ta upp krypen och hålla dem i handen och titta nära. I de fall när barn inte riktigt vågat, så har de ofta ändå provat att känna lite försiktigt på kryptet och ju längre projektet har fortskridit ju fler barn vågar plocka upp krypen.

Vi tror att det har varit av stor vikt att vi pedagoger har varit medforskare och vi har ställt frågor till barnen för att väcka deras nyfikenhet och lust att lära. Vi ser att det har gjort skillnad och vi ser att barnen nu ställer sig mer frågor. De har ställt sig frågor som tex: Vad äter maskar? Vad vill larven äta? Hur rör de sig? Hur känner de? Varför har snäckor slem? De har också

gjort upptäckter, som att larven har klor, snäckor har slem, maskar kan bajsa, att maskar känns kalla...

Vi ser också att vi pedagoger har en viktig roll i att vara förebilder i sättet vi möter småkrypen. Vi tror att det har påverkat barnen i deras sätt att utforska/möta organismerna. Vi har låtit barnen få reflektera över hur vi ska vara mot och möta krypen.

Vi pedagoger tycker att det är av stor vikt att vi i undervisningen förmedlar fakta, men vi vill ha ett arbetssätt där vi utforskar tillsammans med barnen. Vi vill inte ge dem faktakunskaperna innan vi har undersökt/tagit reda på mer tillsammans med barnen. Men vi pedagoger vill vara förberedda, både med material och vissa basfaktakunskaper. Därför har vi skaffat faktaböcker och tagit reda på var man kan söka efter bra kunskaper om insekter/småkryp på nätet.

När barnen säger spröt, öron eller streck lägger vi pedagoger till antenner och känselspröt, för att bredda barnens kunskaper.

Att använda sig av film och diskussionsfrågor i förmedlandet av fakta upplever vi har varit en framgångsfaktor: barnen tog till sig hur det skulle vara om det inte fanns bin - däremot upplevde vi att det var svårt för barnen att förstå binas roll som pollinerare och deras betydelse för att skapa mångfald i naturen. Vi tror att det har varit värdefullt för barnen att se filmerna flera gånger och med olika kompisar för att det fördjupar kunskaperna. Vi upplever att det var först när barnen själva fick utföra binas/humlornas arbete med att pollinera som de förstod processen. Det var också först då som barnen började använda begreppet pollinering: *Fröken, jag såg ett bi som pollinerade de gula blommorna! Jag måste bara fota pollineringen.*

När barnen fick i uppdrag att försöka rädda bina och skapa bra förutsättningar för dem att trivas på vår gård, såg vi ett stort engagemang hos barnen. Vi märkte också att många barn blev känslomässigt berörda: Ett barn sade: *Jag vill inte att bina ska dö. Vi måste göra nåt nu!*

Vi pedagoger tyckte att det var viktigt att förmedla känslan hos barnen att de kan göra skillnad för binas och humlornas fortlevnad, och att det heller inte behöver vara så svårt.

Vi såg att de flesta barnen hade lätt för att fantisera och sätta sig i krypens

situation.

När vi sedan tog fram krypen som vi ”förvandlat” barnen till skapade det stor glädje, och för en del barn blev det då lättare att sätta sig in i krypens situation.

Att få skapa en miljö till krypen blev både lustfyllt och meningsfullt. De ville inte sluta. Även här såg vi stor uppfinningsrikedom och kreativitet: de blandade erfarenhet och fakta med fantasi och vi såg att saker de själva tycker om var betydelsefulla:

Kan du berätta vad du har gjort iordning till din fjäril så att den ska må bra?

Sol, bulle, dricka, träd, gräs, damm, bord och bok! Säng och fjäril!

Vad ska fjärilen göra vid sängen?

Sova! Och läsa bok, äta frukost. Och dricka välling. Jag älskar välling!

Hur gjorde du iordning till fjärilen?

Det var jätteroligt! Men jag behöver välling till fjärilen också. Och jag behöver blommor. Och jag behöver en trädgård, fika och mikro. Jag behöver ett stort papper!

I det här projektet har vi sett hur de digitala verktygen kan förmedla en annan dimension:

Utforskandet som skett ute på gården kan med hjälp av dessa verktyg sedan få fortsätta inne på avdelningen, och andra barn blir också delaktiga. De digitala verktygen har också varit en stor hjälp för att hålla i liv i projektet under vinterhalvåret, då vi inte kunnat hitta småkryp.

Vi ser dessa verktyg som ett komplement som möjliggör för alla barn att få uppleva och utforska, oavsett ålder och funktionsvariation. Vi tror att det är

lättare för barnen att minnas och vi ser att filmer och bilder kan vara ett stöd när barnen ska berätta. Det har varit fantastiskt att arbeta med ett projekt där alla barn har kunnat vara involverade och delaktiga, oavsett ålder och förmåga.

Vårdnadshavare delaktighet

Vårdnadshavare har blivit delaktiga genom dokumentation, månadsbrev, dagboksblad och föräldrasamtal.

Flera vårdnadshavare har, under utvecklingssamtal och i den dagliga kontakten, berättat om hur deras barn uppmärksammar dem på småkryp. Flera har berättat att deras barn gjort dem överraskade genom att våga plocka upp kryp och hålla i handen - något de inte vågat tidigare.

Vi hade ett föräldramöte inbokad under våren men på grund av rådande Coronapandemi kunde det inte genomföras. Vi har istället försökt att delge om detta under samtal med vårdnadshavare.

Normkreativitet

Vårt gemensamma fokus Normkreativitet har gjort att vi pedagoger har ökat vår medvetenhet om vilka barn som mer ofta erbjuds undervisning inom projektet, och vilka barn som mest syns i dokumentation (i dagböcker, dokumentation på väggar o.s.v). Vi såg att det var fler av de äldre barnen som var delaktiga i projektet under vår kartläggning av djuren (krypen på gården). En anledning kan vara att vi inledningsvis såg ett behov hos våra yngre barn, som också var nya i gruppen, att få utforska sin nya miljö, lära känna varandra och våra rutiner. Vi anser dock att de blev delaktiga i projektet ändå, dels genom att de äldre barnen berättade och visade för sina kompisar vad de upptäckt, och dels genom att de också fick möjlighet att utforska och undersöka, fast i mer friare former.

Efter att en av pedagogerna på avdelningen varit på en genusföreläsning blev vi mer medvetna om vilka barn som syns i dokumentation och vi ställer oss frågan om vad det skapar för känslor hos barnen. *Syns jag inte så har jag inte varit delaktig.* Vi har därför blivit mer medvetna när vi väljer ut bilder till dokumentation till väggar, men också i barnens pärmar. Vi tänker också mer nu på att välja bilder som utmanar rådande normer och strävar efter att alla ska vara representerade på något vis. När vi gör urval väljer vi de bilder som utmanar normerna.

Pedagogerna planerade också utbildningstillfällena, så att de var anpassade

utifrån ålder och förmåga. Vi såg t.ex. att vi genom att använda oss av digitala verktyg lättare kunde fånga framför allt de yngre barnen, men också barn som behöver stöd i språk och att hålla kvar koncentrationen. Vi har i tidigare projekt sett att det finns en norm att språkstarka barn får mer uppmärksamhet och talutrymme i t.ex. samlingar och projektarbete. Vi har under året filmat pedagogernas förhållningssätt och valde att fokusera lite extra på samlingssituationen. Vi såg då att barn som är språkstarka samt barn som har svårt att vänta på sin tur och pratar rakt ut tar mer plats och får mer talutrymme än andra barn. Vi såg att det ofta var samma barn det handlade om. Pedagogerna gjorde en överenskommelse att försöka lyfta de mer tysta barnen, genom att mer ofta ge dem ordet, och att stoppa de barn som tog mer plats. Vi pedagoger hjälpte varandra genom att visa på barn som ville berätta men som var mer försiktiga.

Tankar inför nästa år

Under de senaste fyra läsåren har en av våra hjärtefrågor varit att jobba förebyggande mot psykisk ohälsa. Det handlar om att jobba för att stärka barnens självkänsla: Vi vill att varje barn ska känna att de vågar uttrycka sina tankar och känslor, att man är någon som är värd att lyssna på och att de får känna att de har en viktig plats här på förskolan. Vi ser att vi kan göra skillnad på förskolan. I detta läsårs projekt, Vilka bor på vår gård?, vill vi att barnen ska känna en tro på framtiden. Vi matas ständigt med olika larmrapporter om miljön och klimatet, och det är lätt att tappa hoppet och att känna att det är lönlöst att ens försöka. Vi vill fostra samhällsmedborgare som har en tro på att de kan förändra och påverka vår miljö. Att de känner att de vill och kan agera och tror på sig själva. Vi har en tanke att fortsätta det här arbetet som vi har påbörjat även under nästa läsår.